

ומובן אפוא, שאף הדינים המבוארים בהמשך הפרק, כבדיקה זו לאור האבוקות, הם משום כבוד המקדש. היינו, שבדיקה זו נעשית לא רק בתור הכנה לעבודת המקדש, אלא בתור כבוד למקדש, וע"ד ענין שמירת המקדש שענין הכבוד שבכך הוא בזה שאין אנו מסיחים דעתנו מהמקדש, כמו"כ הוא בנוגע לבדיקה, שבכך שבדקים את המקדש בכל בוקר מוסיפים בכבוד המקדש.

ולפ"ז מבואר מדוע אין לערוך את הבדיקה באופן של איסור "שבות". שכן אילו היתה הבדיקה בגדר הנהגה במקדש בלבד, או אפילו חלק מעבודת המקדש, אזי אמנם היה הדין מלכתחילה ש"אין שבות במקדש". אך מאחר והבדיקה נעשית משום כבוד המקדש, להראות בכך את גודל כבודו ויקרתו, הרי אין זה מן הכבוד לעשותה באופן שיש בו צורך להזדקק להיתר של "אין שבות במקדש".

מזמור התהלים

חיוב נשים בבנין המשכן

"וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוו את העזים" (לה, כו)

טוו את העזים: היא היתה אומנות יתירה שמעל גבי העזים טווין אותם. (רש"י)

על אף שעיקרו של פירוש רש"י על התורה הוא בכדי לפרש "פשוטו של מקרא", מכל מקום ניתן ללמוד מתוך פירושו אף ענינים מופלאים ע"ד ההלכה. עד"ז ניתן ללמוד מתוך דברי רש"י כאן, שהנשים טוו את הנוצות מעל גבי העזים (ראה בענין המבואר להלן צפנת פענח עה"ת כאן):

הנה לכאורה הדבר דורש ביאור: מהי התועלת בכך שטוו את הנוצות מעל גבי העזים, ולשם מה עשו כן, הרי לכאורה כאשר הנוצות תלושות מן העזים קל יותר לעשות בהם את מלאכת הטויה.

ועוד יש לדייק: מדוע לגבי הטויה של היריעות התחתונות, המפורשת בפסוק הקודם (כה): "וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן גו", לא מצאנו שנעשתה מעל גבי הכבשים.

וביאור הדבר הוא, ע"פ מה שיש להקשות: מאחר והדין הוא ש"אין בונין את בית המקדש בלילה" (מסכת שבועות טו, ב), נמצא אפוא כי מצות בנין המקדש היא מצות עשה שהזמן גרמא, שהרי היא נוהגת ביום ולא בלילה, ואם כן נשים פטורות ממנה. ואם כן, לדעת ר"ת (מסכת גיטין מה, ב תוד"ה "כל") הסובר שאשה אינה יכולה להכין ולפעול הכשר למצוה שאין היא מצווה עליה, כגון איגוד הלולב ועשיית ציצית, א"כ איך הותר לנשים לטוות את הצמר לבניית המשכן.

ומתרץ הגאון הרוגוטשובי, כי במצוות בניית המקדש ישנם שני פרטים: א) עצם בניית המקדש כשלעצמה היא מצות עשה. ב) הצורך לבנות את בית המקדש בכדי לקיים בו את מצות הקרבת הקרבנות.

ולפי זה מובן, כי מצד מצות בניית המקדש, הנשים פטורות מכך, שהרי זו מ"ע שהזמן גרמא. אך מצד הפרט השני, היינו הצורך בבניית המקדש כדי להקריב בו קרבנות, בכך הנשים מחויבות גם הן, שהרי הן מחויבות בהקרבת קרבנות.

ואם כן, אותם החלקים שבבית המקדש שהנם מעכבים את הקרבת הקרבנות, הרי נשים ג"כ חייבות בבנייתם, מצד מצות הקרבנות. אך אותם החלקים וכלי המקדש שאינם מעכבים

בהקרבת הקרבנות, וא"כ עשייתם אינה אלא מצד המ"ע של בניית המקדש, הרי הנשים פטורות מעשייתם, ובמילא אף אסורות בכך.

והנה, בנוגע ליריעות נאמר בגמרא (מסכת שבת כח, א), כי הנאמר בפסוק (מ, יט) "ויפרוש את האהל על המשכן" הכוונה בזה היא ליריעות התחתונות (העשויות משש, תכלת וארגמן ותולעת שני). היינו, שבפריסת היריעות התחתונות כבר חל על המשכן דין "אוהל" וא"כ ניתן להקריב בו קרבנות. ונמצא מכך שהיריעות שלמעלה מהן, יריעות העזים, אינן מעכבות את הקרבת הקרבנות.

לפי זה נמצא, שאותן היריעות התחתונות, שהן הכרחיות לשם כשרות המשכן והאפשרות להקריב בו קרבנות, הרי אף נשים יכולות לעסוק במלאכת טווייתן. משא"כ לגבי יריעות העזים, שאינן מעכבות את הקרבת הקרבנות, הרי הנשים אסורות בעשייתן.

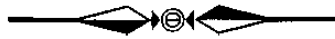
ומטעם זה היו צריכות להיעשות יריעות העזים באופן זה "שמעל גבי העזים טוויין אותם", שכן בכך דוקא הותר לנשים לעסוק בעשייתן. וביאור הדבר הוא, ע"פ דברי הגמרא (שבת עד, ב): "הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב כו' רב כהנא אמר אין דרך טווי בכך (ופטור)". ומקשה הגמרא לדעת רב כהנא, שהרי למדנו בברייתא שהנשים טוו את הנוצות למלאכת המשכן באופן זה, ומכאן שטוויה מעל גבי בהמה שמה טווייה. ומתרצת הגמרא: "חכמה יתירה שאני". והיינו שאף שהנשים עשו כן בחכמתם היתירה, אך פעולה זו איננה בגדר מלאכה וע"כ אין מתחייבים עליה בשבת (וראה בפירוש רש"י ותוס' שם).

ואם כן יש לומר, שמטעם זה עצמו הותר לנשים לעשות פעולה זו למלאכת המשכן, אף שהן אסורות בהכנת הכשר מצוה שאינן מצוות עליה, וזאת מאחר ופעולה בדרך זו אינה חשובה כ"מלאכה" כלל.

ולפי זה מובן במילא מדוע את היריעות התחתונות לא טוו הנשים באופן זה, שכן לגביהן אין צורך בכך, שהרי הנשים

מחוייבות ג"כ בעשייתן מאחר והן הכרחיות להקרבת הקרבנות, וע"כ ניתן היה לעשותן באופן הרגיל. ורק לגבי יריעות העזים הוצרכו לעשותן באופן זה דוקא, מאחר ואינן מעכבות את הקרבת הקרבנות ואין הנשים מחוייבות בעשייתן, וע"כ היה עליהן לעשותן באופן שאינו בגדר "מלאכה".

ה"ב השני

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה פניני תורה - ב (שמות): דייטש, שניאור זלמן (ערך וליקט) (4) {4} עמוד מס: 137 הודפס ע"י אוצר החכמה